



ПЕРВИННЕ ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКУ

Основні експортні агропродовольчі товари з України до Африки

Пшениця, Ячмінь, Кукурудза, Соняшникова Олія

This project has received funding from the
European Union's Horizon 2020 research and
innovation programme under grant agreement no
101000751



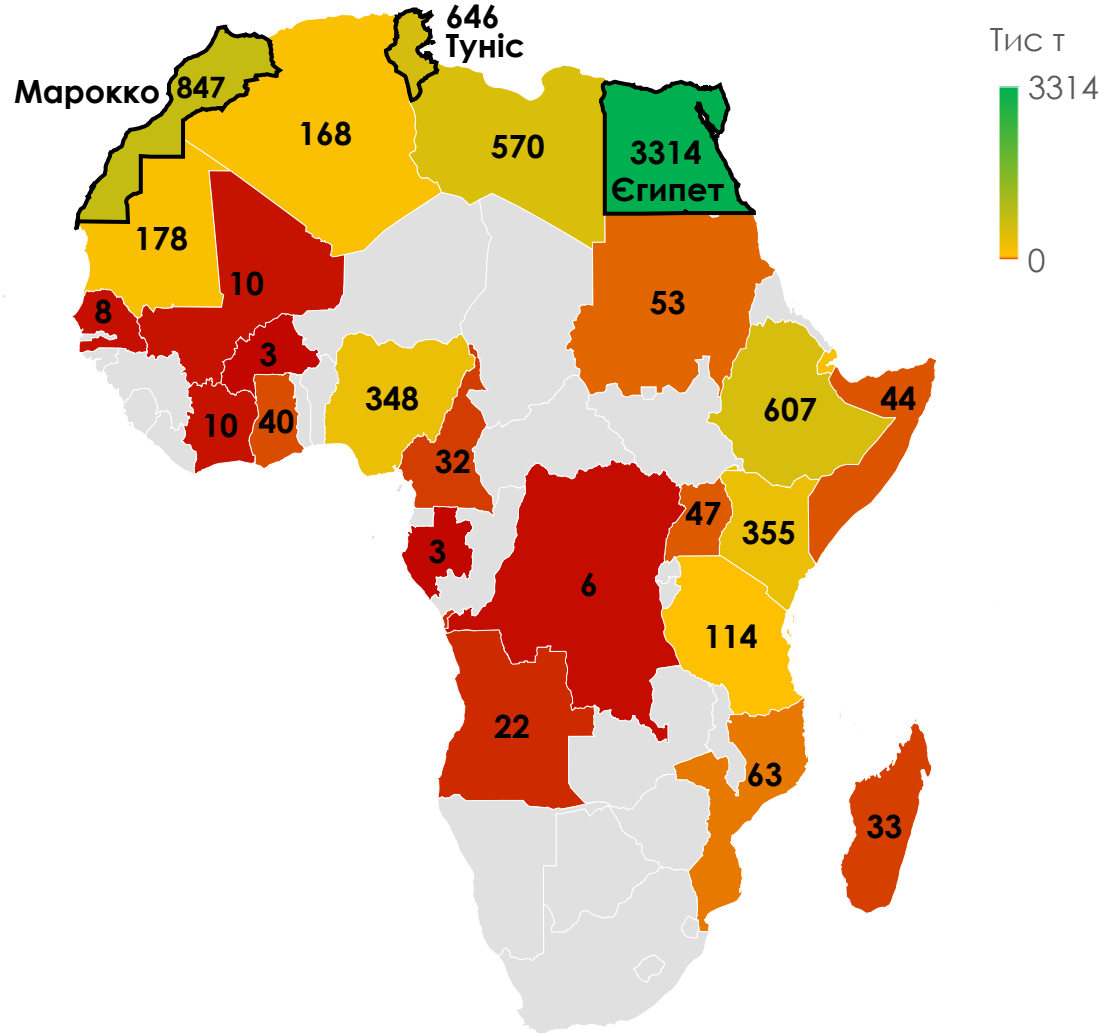


ПШЕНИЦЯ

This project has received funding from the
European Union's Horizon 2020 research and
innovation programme under grant agreement no
101000751



Імпорт пшениці з України (2021 рік)



Пшениця є ключовою зерновою культурою, що споживається як населенням, так і тваринницьким сектором. Однак при тому, що значна кількість країн світу має власне виробництво, в більшості воно не покриває всі річні потреби. Відтак ці країни залежні від імпорту і африканський континент є найбільш красномовним підтвердженням. За даними USDA, Африка імпортує в сезоні 21-22 55.7 млн т - 29.0 млн т Північна Африка та 26.7 млн т – на південь від Сахари. Для порівняння, решта світу імпортує 145 млн т: Азія та Океанія імпортує 98 млн т, Пн та Пд Америка 29 млн т, а Європа 18 млн т. Оскільки на світовому ринку є багато країн нетто-експортерів (USDA оцінює в 69 країн), не є дивним, що Україна не займає значної частки в імпорті більшості африканських країн. Однак все ж втрата експортного потенціалу України позначається на світових цінах і відтак, погрожує продовольчій безпеці. Продовольча допомога від заможних країн може призвести до тимчасової відстрочки дефіциту агропродовольства, але також змінити розподіл на ринку за рахунок відсутності України.

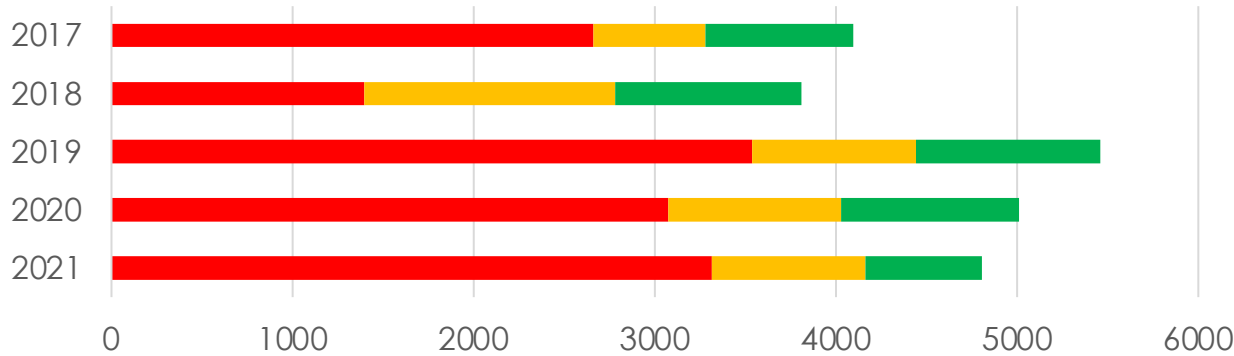
Експорт пшениці з України 2021 рік



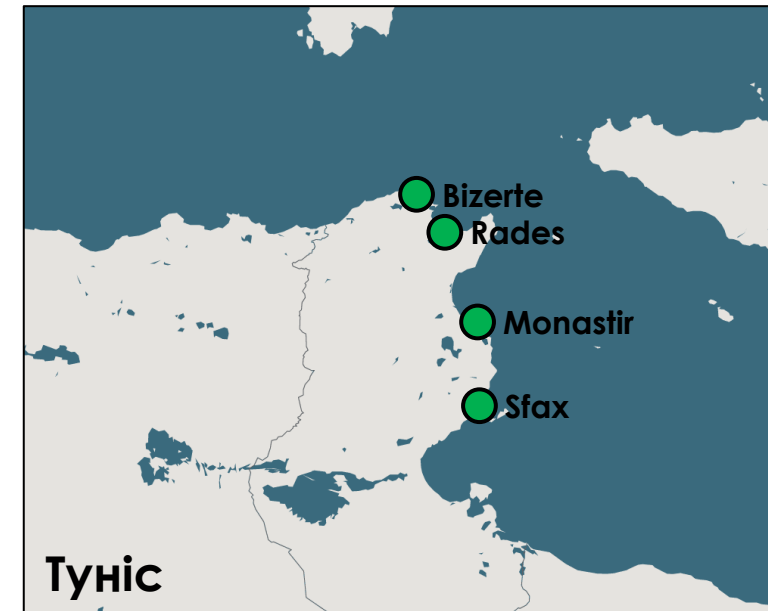
Джерела: митна статистика України, USDA

Топ-3 імпортери української пшениці (тис т)

■ Egypt ■ Morocco ■ Tunisia



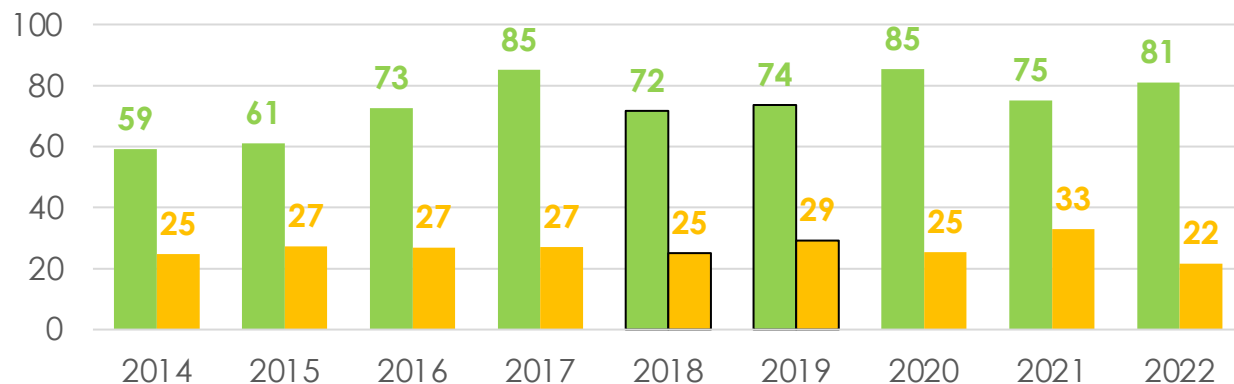
Війна застала українську пшеницю вже в другій половині сезону (липень-червень), коли до експорту залишаються не такі значні об'єми. Спочатку через обмеження з боку уряду, а потім через проблеми із логістикою, з початку війни до 16 червня кордон України перетнуло всього 128 тис т пшениці. Через це очікуємо, що експорт сезону 2021-22 замість 23.0 складе 18.6 млн т. Ключові африканські імпортери змушені були вирішувати проблему зриву поставок, закупаючи зерно в інших країнах-експортерів за значно вищими цінами. Зараз країни Північної Африки вже збирають свій врожай і це дозволить дещо полегшити становище. Значні проблеми лише в Марокко - через посуху в країні очікується падіння врожайності до 0.9 т/га проти минулорічної 2.6 т/га.



Джерела: митна статистика України, USDA

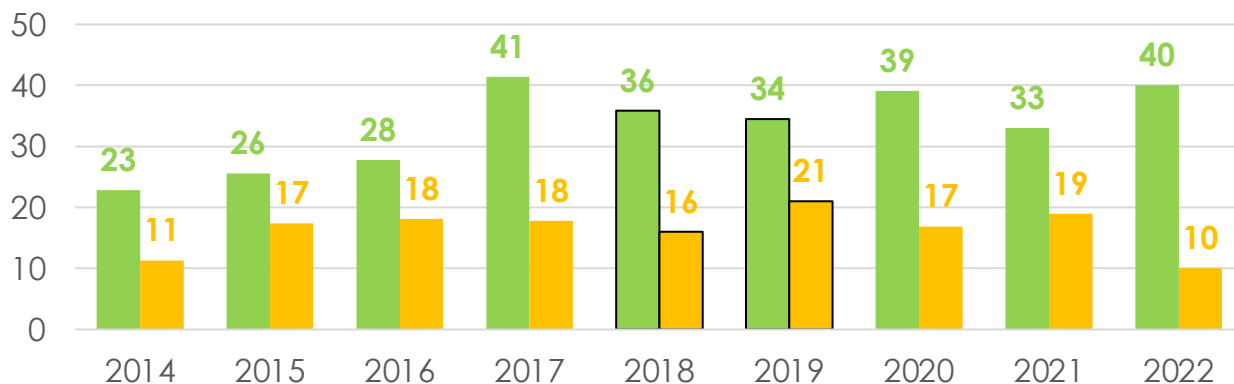
Виробництво пшениці (млн т)

■ Росія ■ Україна



Експорт пшениці (млн т)

■ Росія ■ Україна



В експортній статистиці видно, як у сезоні 2018 року експорт української пшениці до Єгипту різко впав, а до Марокко виріс. В наступному році експорт до Єгипту збільшився, а до Марокко повернувся до норми. Чому так сталось?

1) *Перш за все це питання врожаю в Україні та в конкурентів.*

Україна у 2018 році збирила 25 млн т - найнижчий показник з 2014 року. Натомість Росія з 2016 по 2018 рік збирила 3 рекордні врожаї (73, 85 та 72 млн т відповідно). Це навіть призвело до деякого дефіциту потужностей по зберіганню (що змушувало активніше продавати). В результаті ці фактори дозволили Росії впевнено закріпитись на найближчих ринках збуту, що позначалось на Україні, Румунії та інших сусідніх експортерах пшениці.

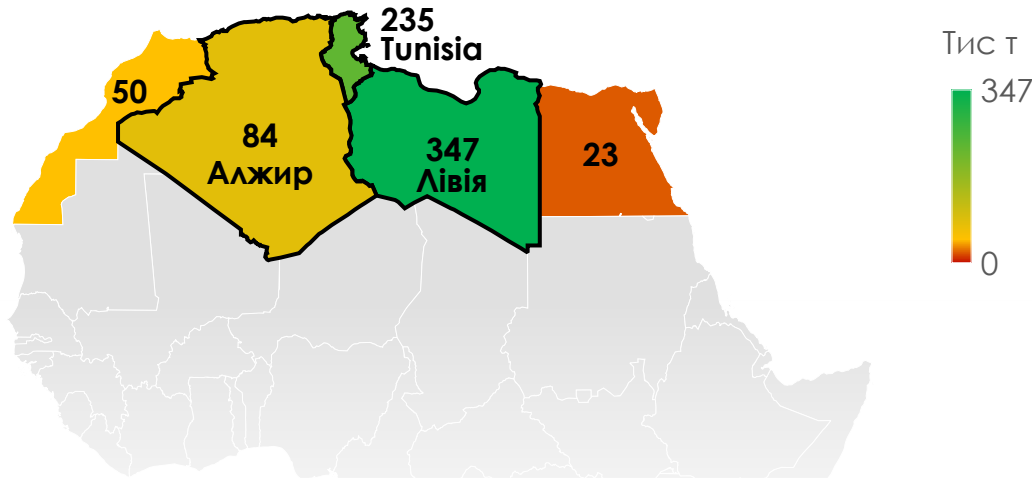
2) *Якісні показники.* У 2018 році Україна мала проблеми зі якістю врожаю - в червні стояла надзвичайно спекотна погода, а в другій половині липня (в розпал жнив) розпочались сильні зливи. В результаті жнива затягнулись, зерно почало проростати, поширювались хвороби такі як фузаріоз, сажка та інші. Єгипет (особливо державна агенція із закупівлі зерна GASC) має жорсткі вимоги до якості, і враховуючи наявність великого російського врожаю, конкуренція України на цьому ринку постраждала.

Однак загалом світ потребував пшениці, тож просто відбувся перерозподіл часток ринків. У 2018 році Україна продемонструвала дуже сильний експорт на дальні напрямки, зокрема в Індонезію (оновили рекорд), Філіппіни (вдвічі більше, ніж будь-коли), а у Африці таким напрямком стало Марокко. В пік експорту у 2018 році вартість української пшениці з доставкою в Марокко на моменті була на 15 дол/т дешевшою за французьку, відповідно це дало сильний поштовх для росту відвантажень саме з України. У 2019 році Україна збирила рекордний на той час врожай і повернулася до традиційних напрямків експорту.



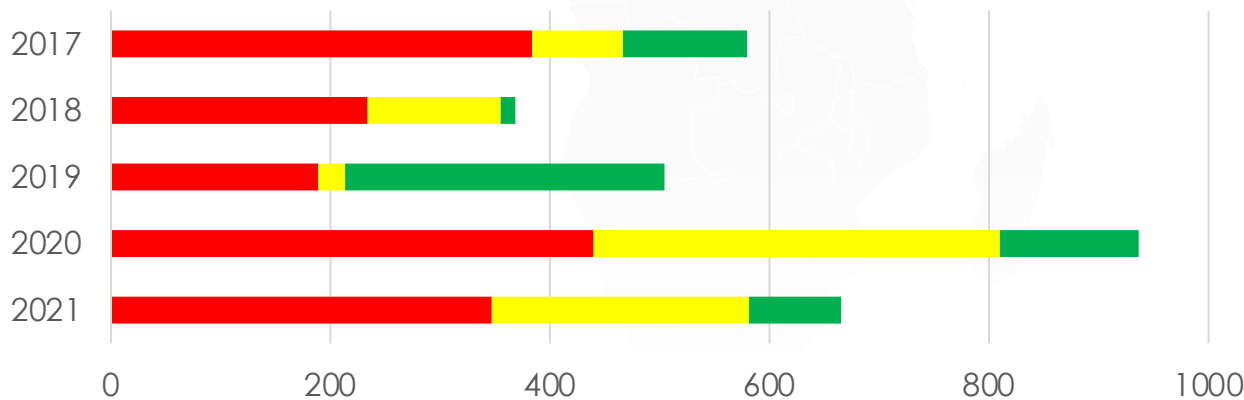
ЯЧМІНЬ

Імпорт ячменю з України (2021 рік)



Топ-3 імпортери українського ячменю (тис. т)

■ Libya ■ Tunisia ■ Algeria



Україна виробляє 8-10 млн тонн ячменю, з них 4-6 млн тонн експортується. Цього достатньо, щоб увійти до п'ятірки світових експортерів, після ЄС, Австралії (у врожайні роки), конкуруючи з Росією за 3-4 місце. Однак такі невеликі обсяги світової торгівлі означають дуже вузьке коло споживачів. Україна в основному експортує ячмінь до Саудівської Аравії та Китаю, причому на всю Африку (переважно на північ від Сахари) припадає до 25%. Станом на 24 лютого Україна вже експортувала 5,7 млн тонн ячменю з експортним потенціалом 6,0 млн тонн, тому наслідки закритих портів були не такими значними. Тому більшість країн (включаючи африканські) зазнали негативних наслідків, але загалом ціни зросли не в останню чергу через підтримку ринків кукурудзи та пшениці.

Експорт ячменю з України 2021 рік



Джерела: митна статистика України, USDA

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement no 101000751

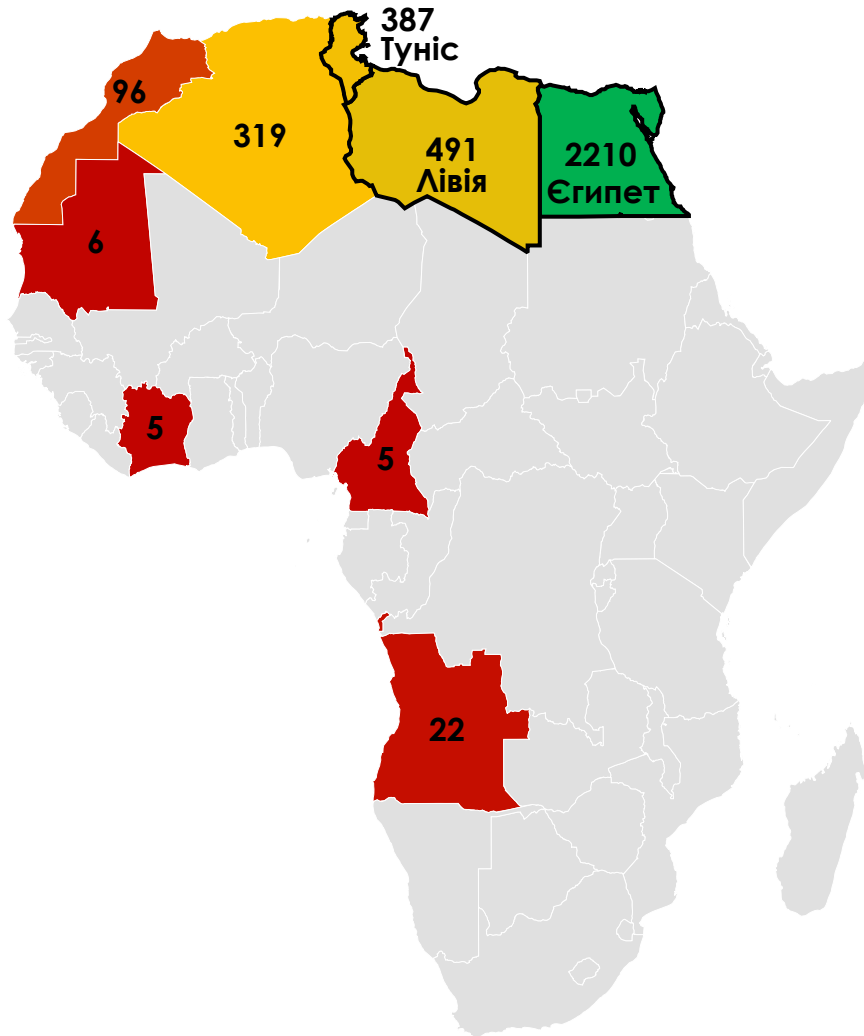




This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement no 101000751



Імпорт кукурудзи з України (2021 рік)



З усього світового об'єму імпорту на Африку припадає близько 11%. Така ж частка у ЄС. Завдяки географічній близькості (що означає менші втрати на логістику), Україна активно присутня у регіоні Середземного моря і успішно конкурує на ринку ЄС (Іспанія, Італія, Нідерланди тощо), та Північної Африки. Решта кукурудзи переважно прямує до Східної Азії (Китай, Південна Корея) та Близького Сходу (Іран, Туреччина). Україна вирощує на експорт саме фуражну кукурудзу. Втрата морського сполучення через російське вторгнення сильно позначилась на експортних можливостях України. Однак все ж кукурудза має найбільший попит серед зернових. І той факт, що наступний врожай в Пн півкулі буде аж восени, підтримує попит з боку європейських покупців. З 24 лютого кордон України перетнуло вже більше 2.2 млн т кукурудзи і експорт триватиме.

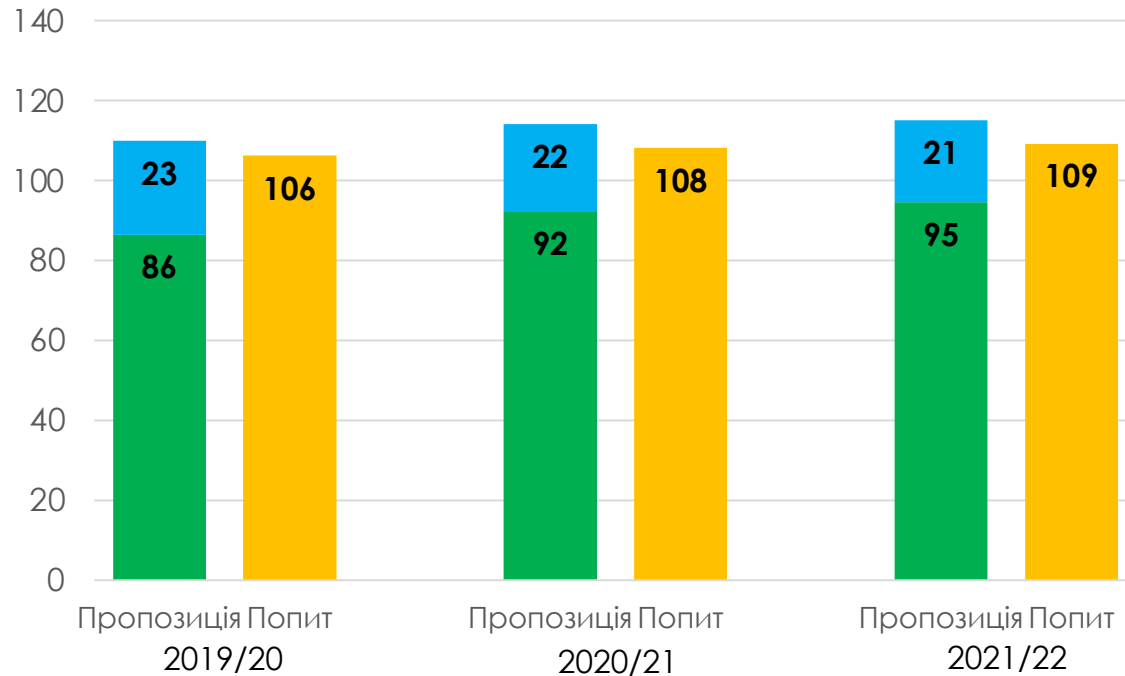
Експорт кукурудзи з України 2021 рік



Джерела: митна статистика України, USDA

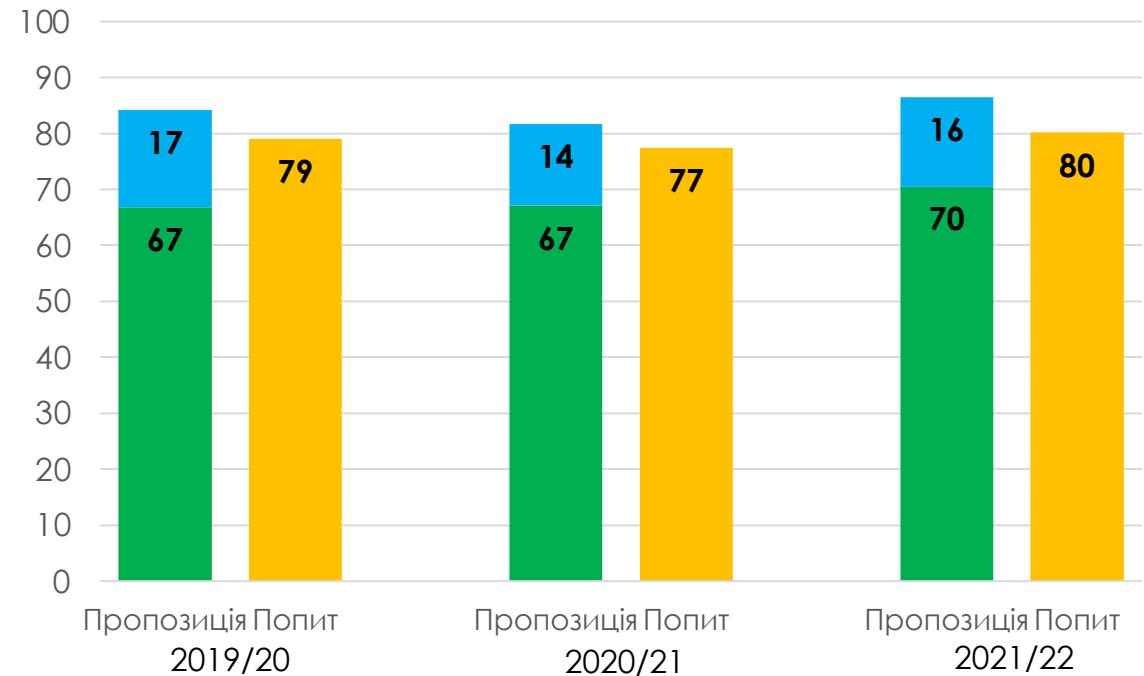
Кукурудза в Африці (млн т)

■ Врожай ■ Імпорт ■ Споживання



Кукурудза в ЄС-27 (млн т)

■ Врожай ■ Імпорт ■ Споживання

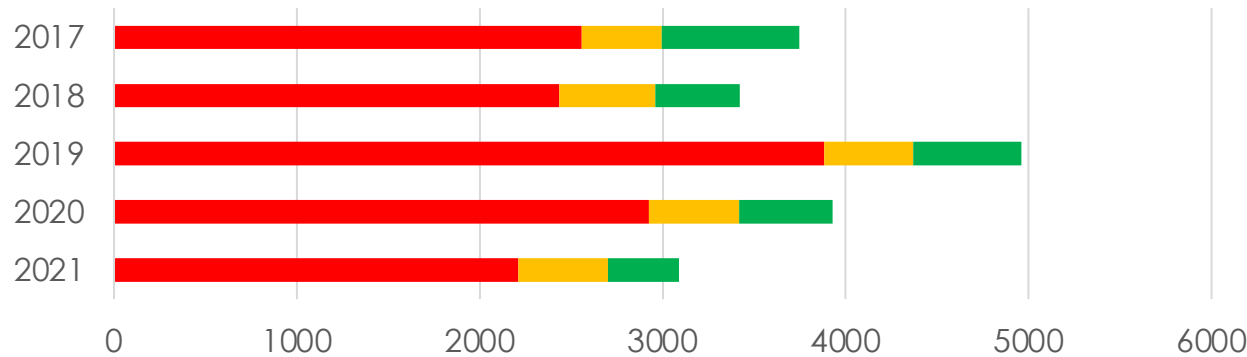


Напрямки експорт кукурудзи диктує попит країн-імпортерів, а також конкуренція між експортерами. Важливим фактором є також те, що ЄС потребує неГМО кукурудзу, яку їй може запропонувати Україна. Водночас інші ключові експортери (США, Бразилія та Аргентина) фактично відсутні на цьому ринку збуту. Тож не дивно що саме Україна закриває значну частину європейського попиту. Що стосується Африки, то географія експорту чудово демонструє наскільки важливим є питання фрахту.

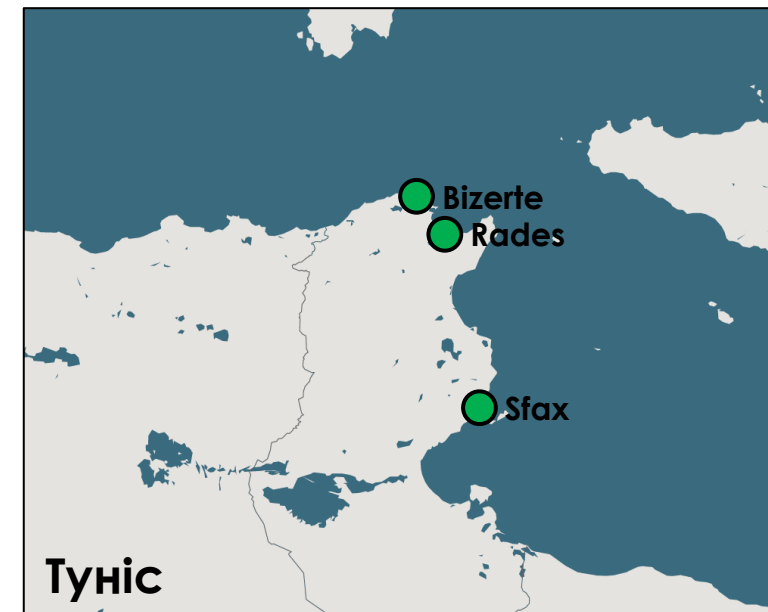
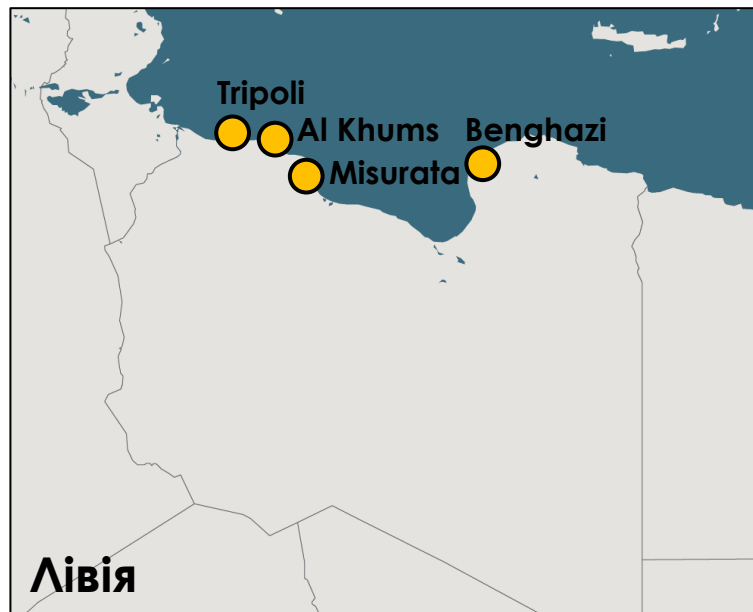
Регіон Північної Африки сукупно виробляє близько 6-8 млн т кукурудзи при потребі у 25-27 млн т. Тож Україна закриває частину цього попиту - решту везуть у значній кількості Аргентина та Бразилія. Разом з тим на південь від Сахари баланс виробництва та споживання більш зрівноважений, крім того, через віддаленість, ці напрямки легше закривати з Південної Америки.

Топ-3 імпортери української кукурудзи (тис т)

■ Egypt ■ Libya ■ Tunisia



До початку повномасштабної війни в Україні була значна проблема із реалізацією кукурудзи на експорт. Через рекордний врожай (40 млн т), знайти достатньо світового попиту було важко. Крім того, виробники притримували врожай, розраховуючи на ріст цін. Тож станом на 24 лютого було експортовано 19.4 млн т і до осені потрібно було продати ще 16.1 млн т. Однак з початком російського вторгнення, експорт став можливим лише суходелом через залізничні та автопереходи (+ річковий транспорт) - шляхами, які зовсім не налаштовані під такі величезні об'єми. Тож попри те, що кукурудза залишається ключовою культурою, що експортується, ми очікуємо що сукупний експорт за сезон (жовтень-вересень) складе 24.5 млн т - 10 млн т залишаться непроданими.



Джерела: митна статистика України, USDA

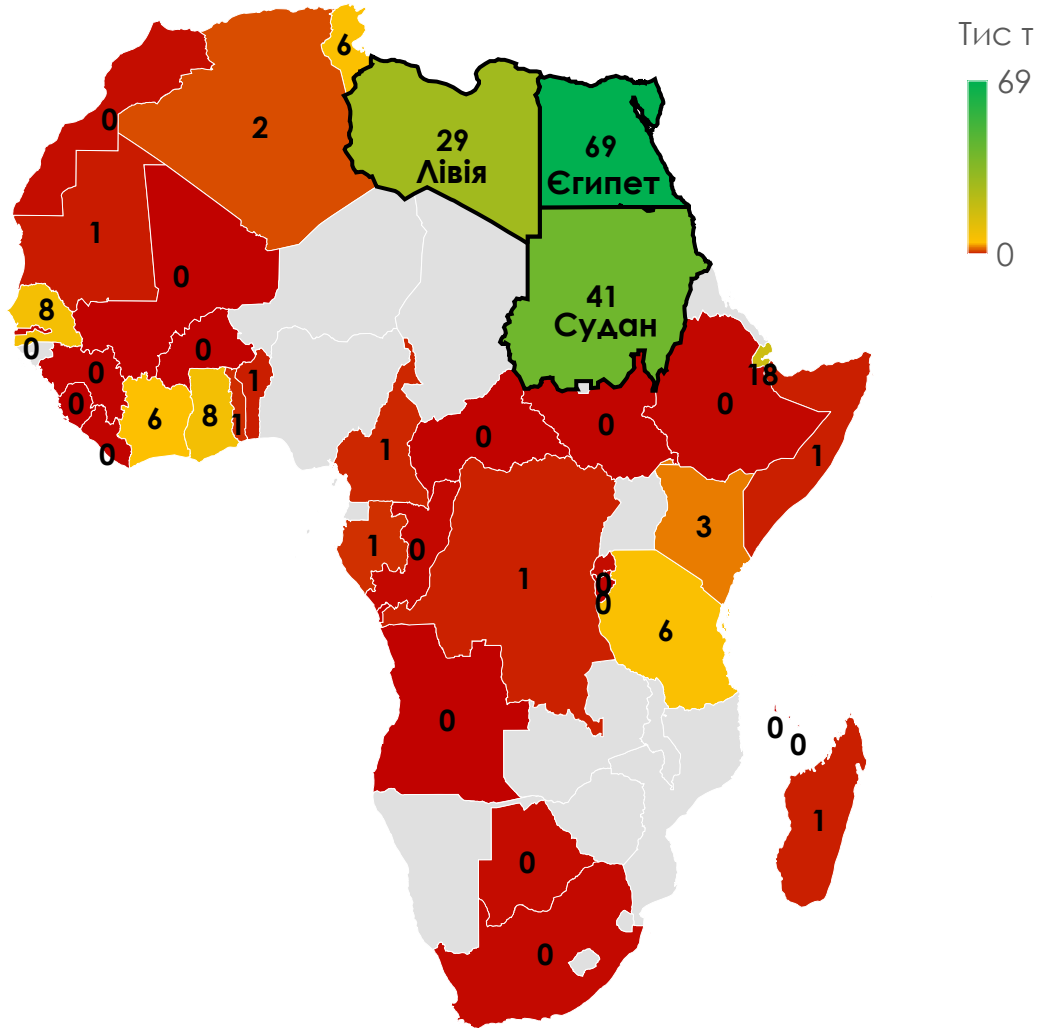


СОНЯШНИКОВА ОЛІЯ

This project has received funding from the
European Union's Horizon 2020 research and
innovation programme under grant agreement no
101000751



Імпорт соняшникової олії з України (2021 рік)



Україна є світовим лідером з вирощування соняшника та експорту соняшникової олії. Кілька років тому кожна друга експортована тонна олії в світі була українського походження. В останні роки українські показники почала швидко наздоганяти Росія, тож частка України в світовому експорті впала до 40%. Однак це все надзвичайно велика частина ринку, тож не дивно що майже кожна країна Африки, яка імпортує соняшкову олію, закуповує її в т.ч. в Україні. Однак для самої України Африка не є ключовим ринком збуту - крім кількох країн Африки, більшість закуповує дуже незначні об'єми, що вимірюються кількома суднами на рік. Водночас Україна хоча і втратила експортний потенціал через заблоковані порти, все ще має обмежені можливості по експорту олії в країни ЄС. З 24 лютого кордони перетнуло майже 500 тис т соняшникової олії та 700 тис т насіння (що надзвичайно багато).

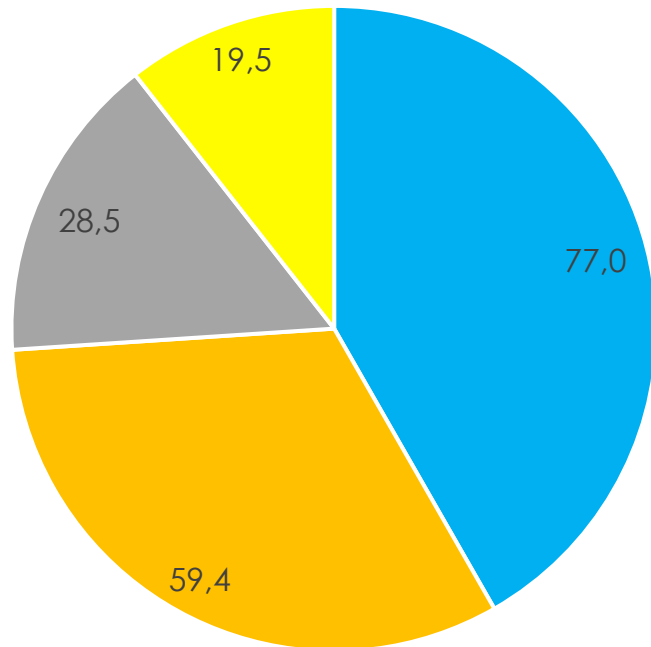
Експорт соняшникової олії з України 2021 рік



Джерела: митна статистика України, USDA

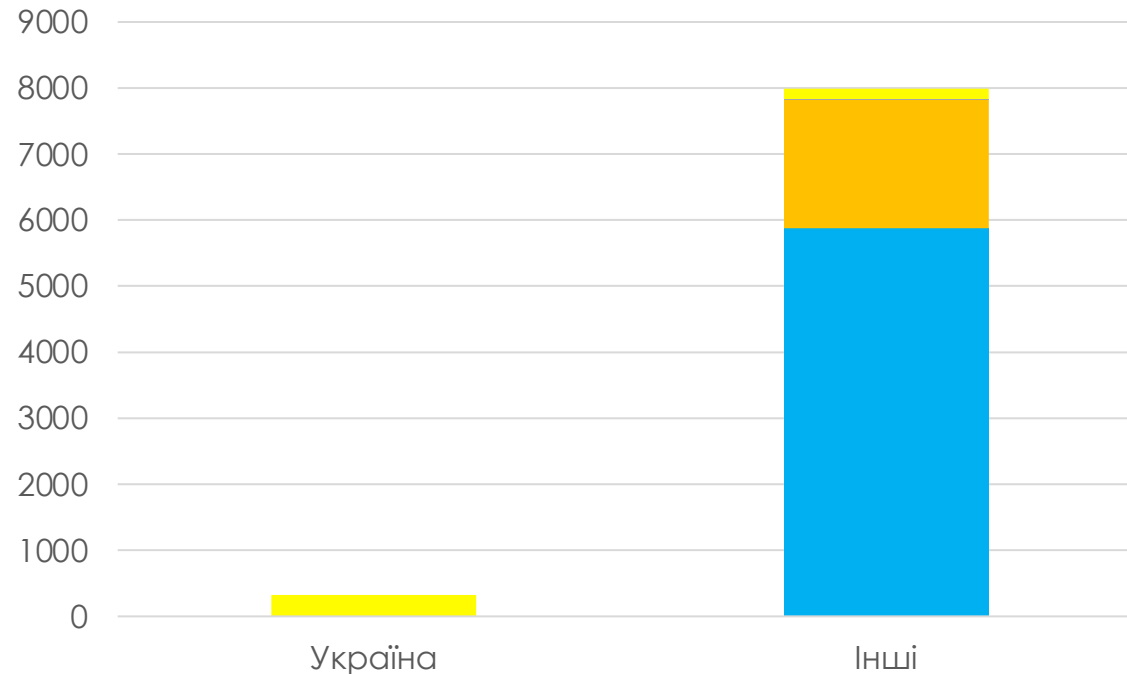
Виробництво ключових рослинних олій у 2021 (млн т)

■ Пальмова олія ■ Соева олія ■ Ріпакова олія ■ Соняшникова олія



Експорт рослинних олій в Африку (тис т)

■ Пальмова олія ■ Соева олія ■ Ріпакова олія ■ Соняшникова олія

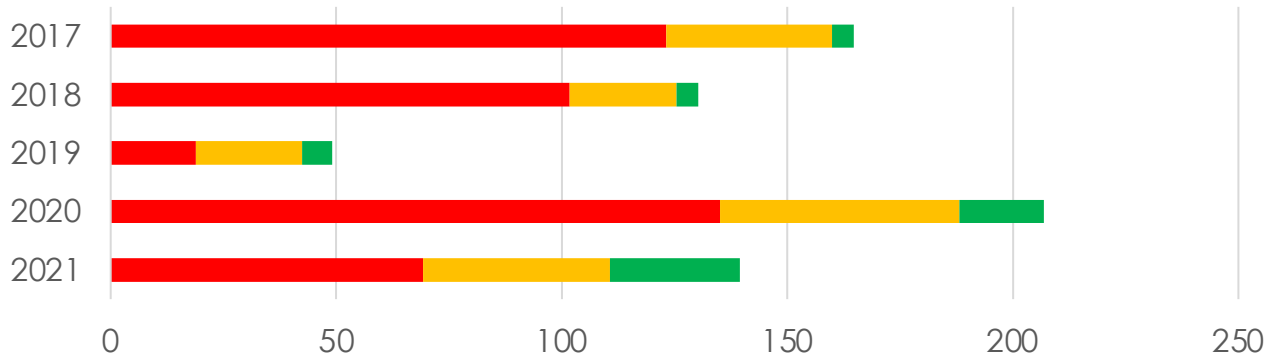


Перш за все потрібно відзначити, що серед всіх ключових олій, які вирощуються та активно торгуються у світі, як на продовольчі, так і на технічні потреби (наприклад у виробництві біо-дизеля) в світі лідирує пальмова олія. Соняшникова олія займає четверте місце після соєвої та ріпакової. В більшості сезонів саме соняшникова олія є найдорожчою серед зазначених, а пальмова найдешевшою. Ці фактори (кількість та наявність) обумовлюють попит на рослинні олії та їх географічну диверсифікацію. В Африці соняшникова олія знаходить дуже мало попиту у порівнянні з пальмовою та соєвою. Водночас в ЄС попит більш врівноважений і, крім того, країни ЄС постійно зменшують закупівлі пальмової олії (для виробництва якої часто вирубуються ліси Малайзії та Індонезії).

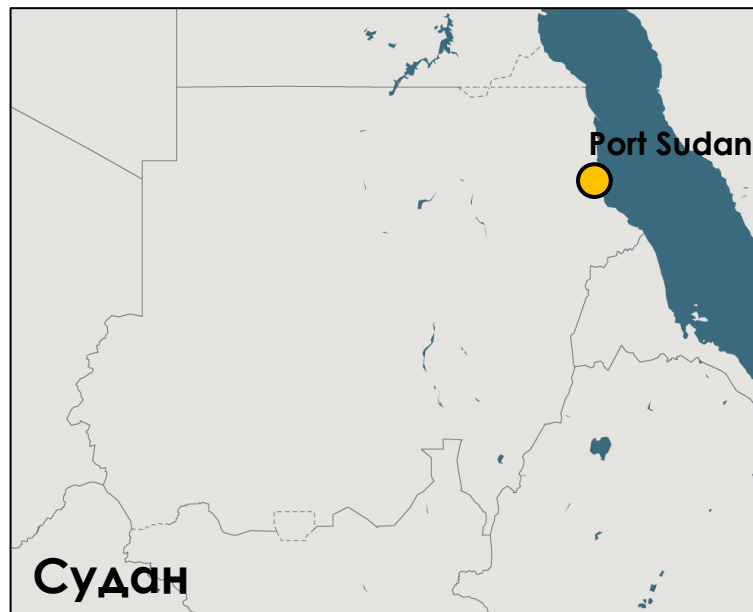
Джерела: митна статистика України, USDA

Топ-3 імпортери української соняшникової олії (тис т)

■ Egypt ■ Sudan ■ Libya



Експорт соняшникової олії циклічний і залежить не лише від переробних потужностей в Україні, а й від сезонності попиту ключових імпортерів (Індія та Китай). Падіння об'ємів відбувається ближче до літа, коли кількість доступного насіння зменшується і в середині літа заводи часто йдуть на планові ремонтні роботи, готуючись до старту наступного сезону. Однак все ж станом на 24 лютого Україні ще потрібно було реалізувати значний обсяг олії. Зупинка портів обмежила експортні можливості і єдиним позитивом є те, що ЄС є досить значним ринком збуту для України. Крім того, частина країн ЄС мають власні потужності з переробки. Тож попит залишається високим навіть зараз, причому не лише на соняшкову олію, а й на насіння (яке завозиться в Європу на місцеві заводи).



Джерела: митна статистика України, USDA

ДОДАТКИ



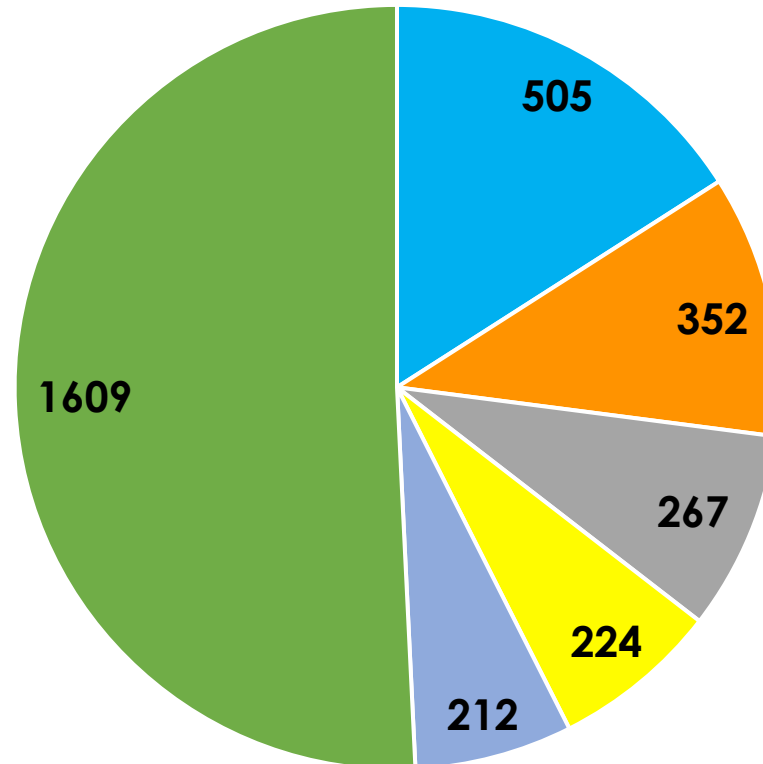
ПШЕНИЦЯ

This project has received funding from the
European Union's Horizon 2020 research and
innovation programme under grant agreement no
101000751



Ринкові частки компаній експортерів Трирічний середній (2019-2021) експорт пшениці до Єгипту (тис т)

■ Louis Dreyfus ■ Nibulon ■ Kernel ■ Sierentz Global Merchants ■ Cargill ■ Others

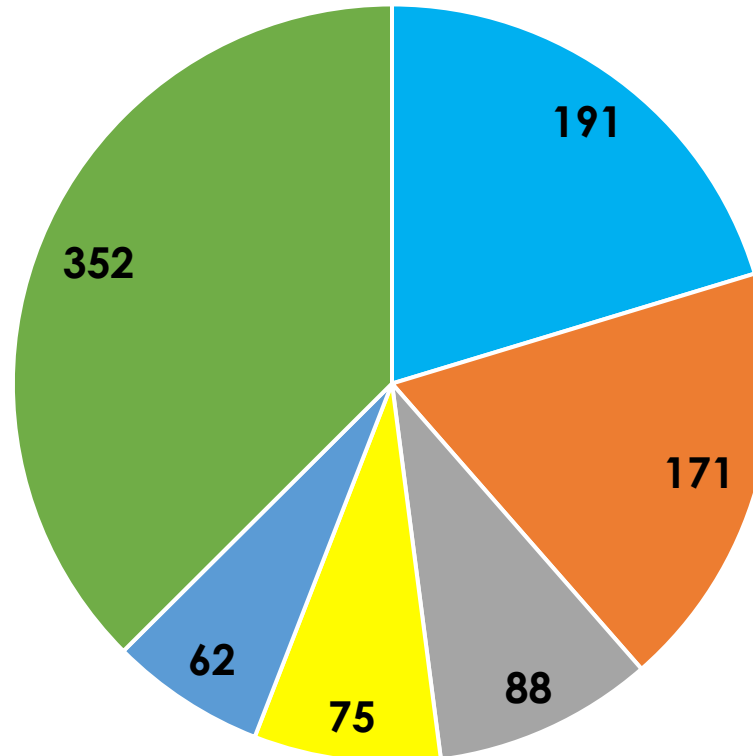


Для української пшениці Єгипет є найбільшою країною-імпортером. Індонезія посувала Єгипет з першого місця лише кілька разів – переважно, коли конкуренція з Австралії слабшала, а у Середземному морі була дуже високою через розмір врожаю. У разі відсутності доступності звичних обсягів зерна з України, ЄС та Росія повинні будуть покривати потреби Єгипту в пшениці. В результаті меншої кількості експортерів, що конкурують за ринки збуту, стратегічно важливе зерно відчуватиме підтримку цін.

Джерела: митна статистика України

Ринкові частки компаній експортерів Трирічний середній (2019-2021) експорт пшениці до Марокко (тис т)

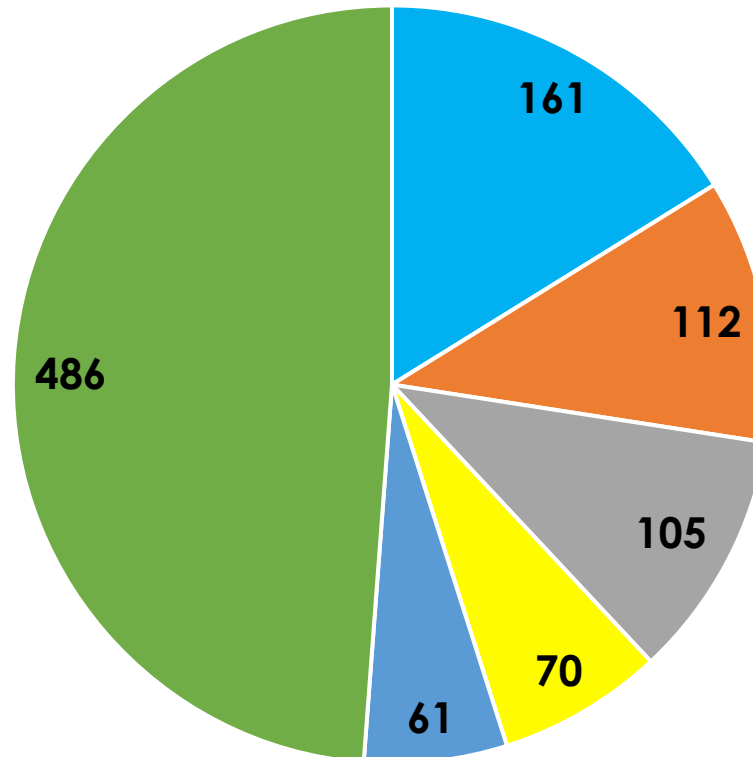
■ Cargill ■ Bunge ■ Cofco ■ Viterra (Glencore) ■ CHS ■ Others



Марокко впевнено входить у п'ятірку ключових напрямків експорту української пшениці. Залежно від сезону на Україну припадає від 10% до 25% імпорту до Марокко.

Ринкові частки компаній експортерів Трирічний середній (2019-2021) експорт пшениці до Тунісу (тис т)

■ Cofco ■ Louis Dreyfus ■ Orsett ■ Nibulon ■ Viterra (Glencore) ■ Others



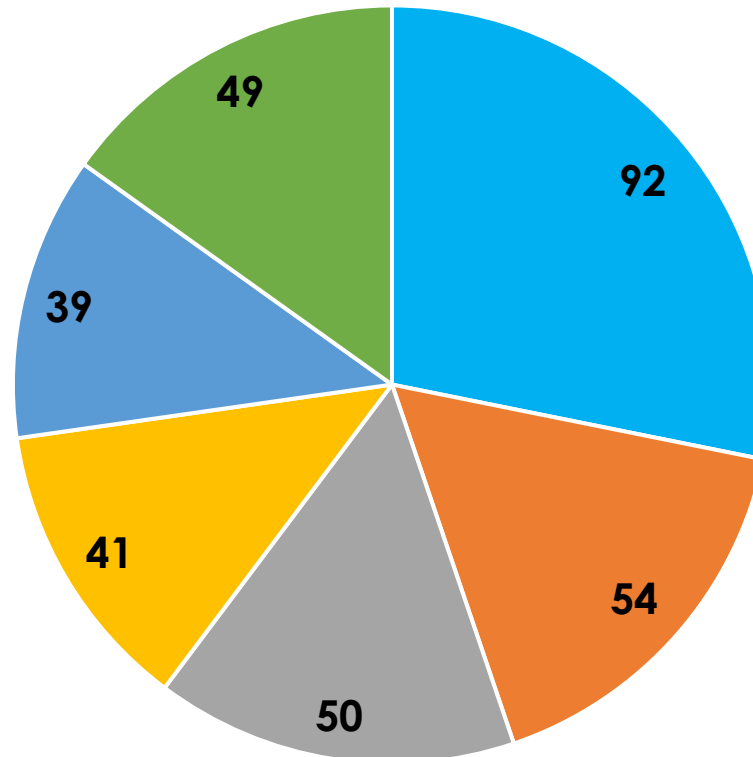
Туніс є дуже важливим ринком для України. Хоча ця країна не входить у топ-5 напрямків за експортом, проте майже щороку Україна постачає в Туніс 1 млн тонн пшениці – більше половини імпортного попиту (а це близько 1,9 млн тонн).



ЯЧМІНЬ

Ринкові частки компаній експортерів Трирічний середній (2019-2021) експорт ячменю до Лівії (тис т)

■ Grainexpo ■ Louis Dreyfus ■ BKW Group ■ Profit Export ■ Kernel ■ Others

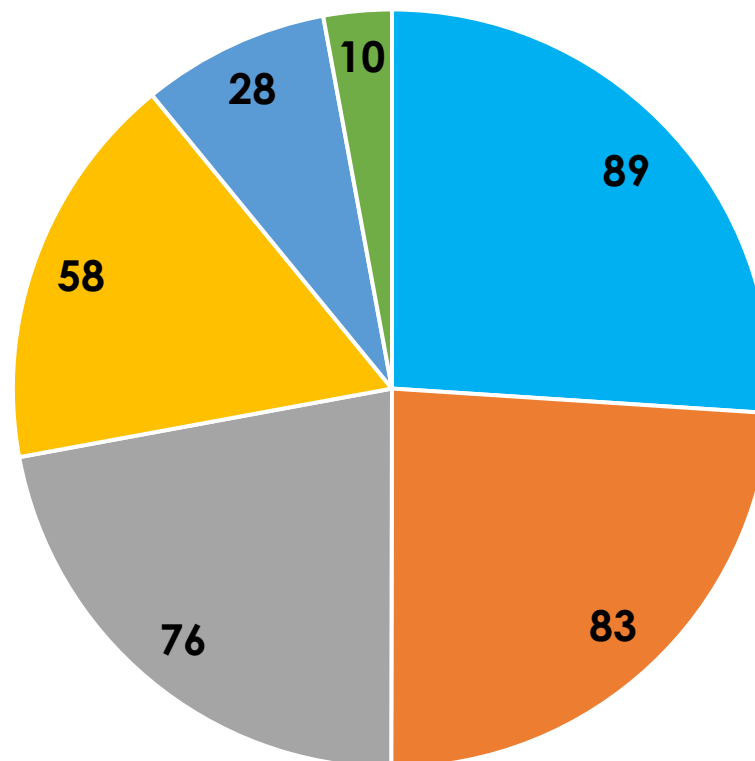


Саудівська Аравія зазвичай була основним напрямком для експорту ячменю з України. За останні роки Китай посунув її з першого місця. Водночас Лівія займає впевнене 2-3 місце, щороку імпортуючи з України 200-400 тис. тонн. Якщо рахувати маркетинговий рік (липень-червень), то Україна в сезоні 2021-22 попри повномасштабне вторгнення Росії, вже експортувала до Лівії 423 тис. тонн ячменю - більше половини загального попиту Лівії.

Джерела: митна статистика України

Ринкові частки компаній експортерів Трирічний середній (2019-2021) експорт ячменю до Тунісу (тис т)

■ Louis Dreyfus ■ GrainCorp ■ Cofco ■ Viterra (Glencore) ■ Al Ghurair ■ Others

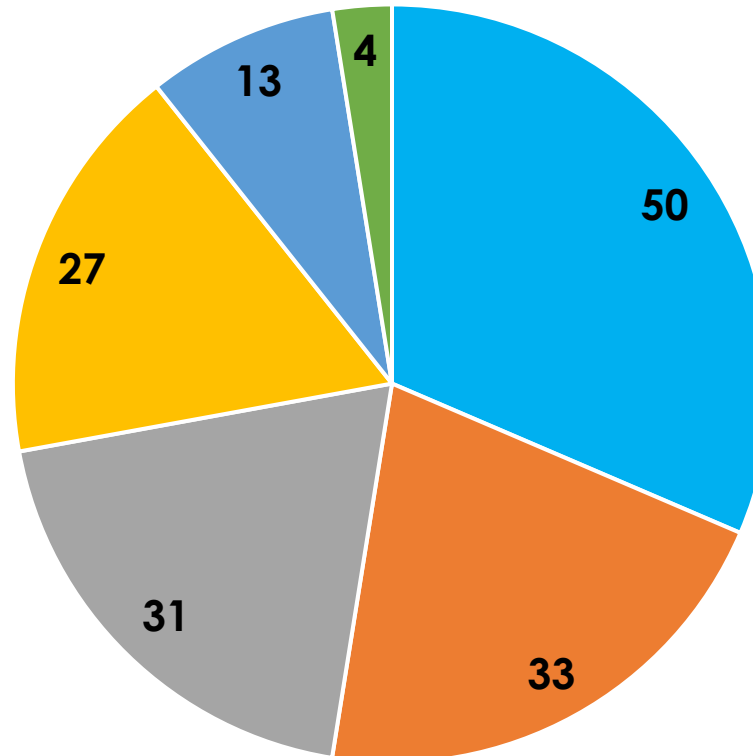


Кожен сезон потреби Тунісу в імпорті ячменю коливаються в межах 600-1000 тис. тонн. Україна щоразу закриває близько 20% цього попиту. За підрахунками USDA, у новому сезоні Туніс з власним виробництвом 420 тис. тонн потребуватиме 750 тис. тонн імпорту. Без України задовольнити цю потребу буде проблематично.

Джерела: митна статистика України

Ринкові частки компаній експортерів Трирічний середній (2019-2021) експорт ячменю до Алжиру (тис т)

■ Louis Dreyfus ■ Viterra (Glencore) ■ Nibulon ■ Al Ghurair ■ Prometey ■ Others

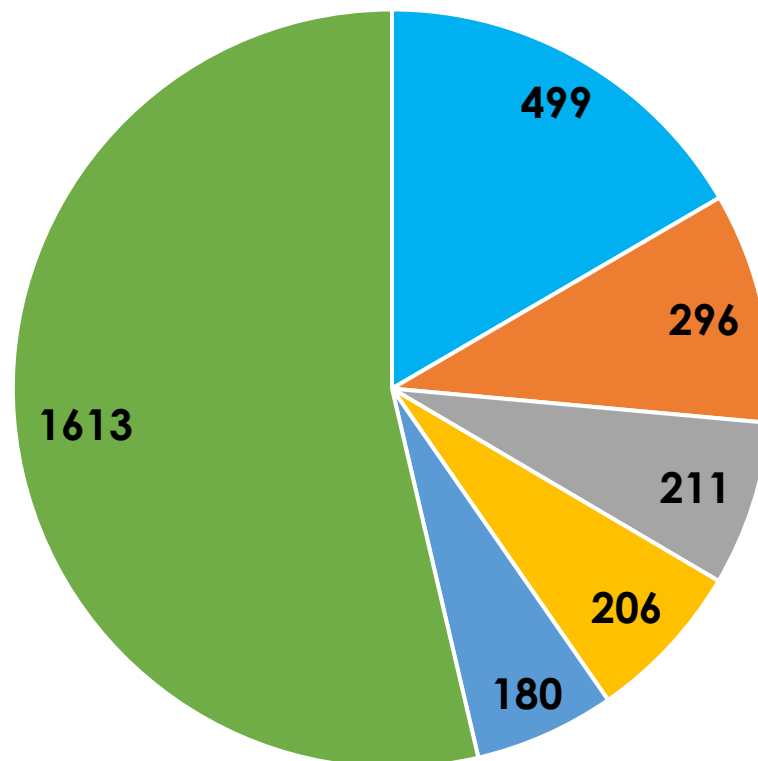


У структурі експорту України Алжир займає незначну частку – менше 5%. При цьому для Алжиру тимчасові втрати українського ячменю є більш істотними – у попередні роки закупівлі з України становили 10-20% загального імпорту.



Ринкові частки компаній експортерів Трирічний середній (2019-2021) експорт кукурудзи до Єгипту (тис т)

■ Kernel ■ ADM ■ Agroprosperis ■ Sierentz Global Merchants ■ Nibulon ■ Others

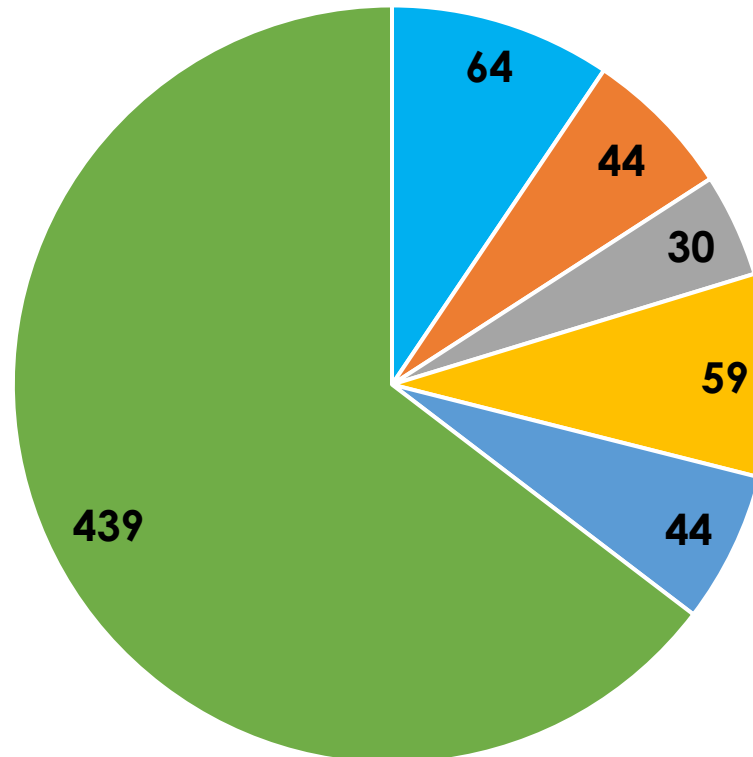


Традиційно найбільшими покупцями української кукурудзи є Китай та ЄС. Третє місце займає Єгипет, імпортуючи 2-3 млн тонн щорічно. Навесні та влітку 2021 року Україна експортувала до Єгипту понад 850 тисяч тонн кукурудзи. У 2022 році в цей період через війну між Україною та Росією експорт став недоступним і Єгипту довелося шукати інших постачальників.

Джерела: митна статистика України

Ринкові частки компаній експортерів Трирічний середній (2019-2021) експорт кукурудзи до Алжиру (тис т)

■ Al Ghurair ■ Cofco ■ Olam ■ Sierentz Global Merchants ■ Bunge ■ Others

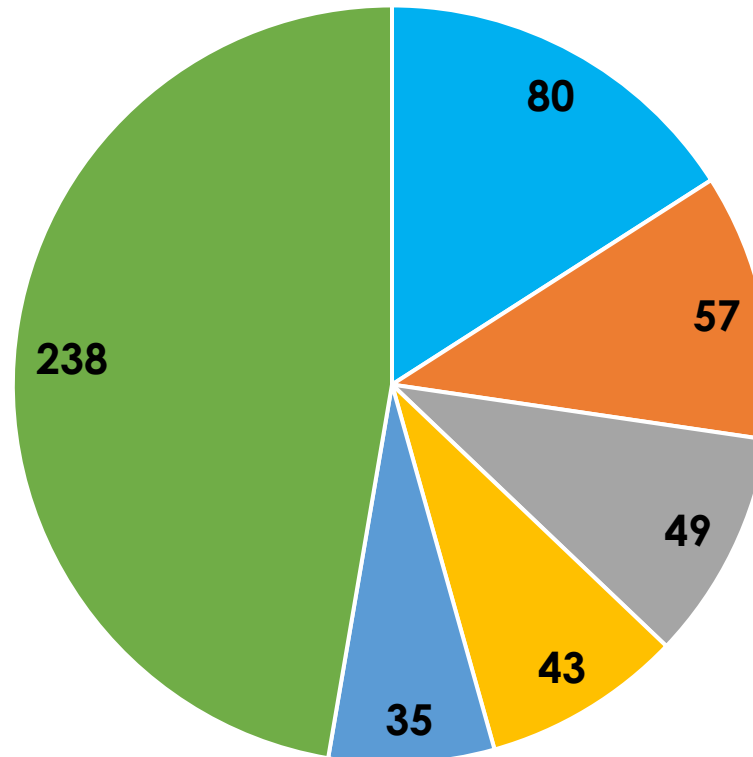


Не маючи власного врожаю, Алжир імпортує близько 4,5 мільйонів тонн кукурудзи щороку і повністю залежить від зовнішніх поставок. В останні роки Україна займає незначну частку – крім надактивного 2020 року, зазвичай експорт у цю країну становить менше 200-300 тис. тонн. Тому для Алжиру негативний ефект закритих українських портів насамперед пов'язаний зі зростанням світових цін.

Джерела: митна статистика України

Ринкові частки компаній експортерів Трирічний середній (2019-2021) експорт кукурудзи до Лівії (тис т)

■ Sierentz Global Merchants ■ Cofco ■ ADM ■ CHS ■ Black Sea Commodities ■ Others



Щорічно Лівія закуповує з України близько 500 тис. тонн кукурудзи. Для України, яка має загальний експорт 20-30 млн тонн на рік, це стабільний ринок, але не стратегічно важливий. Однак для самої Лівії втрати української кукурудзи є дуже значними – країна не має власного виробництва і щорічно імпортує близько 700 тис. тонн кукурудзи. На Україну припадає понад 60% цього обсягу.

Джерела: митна статистика України



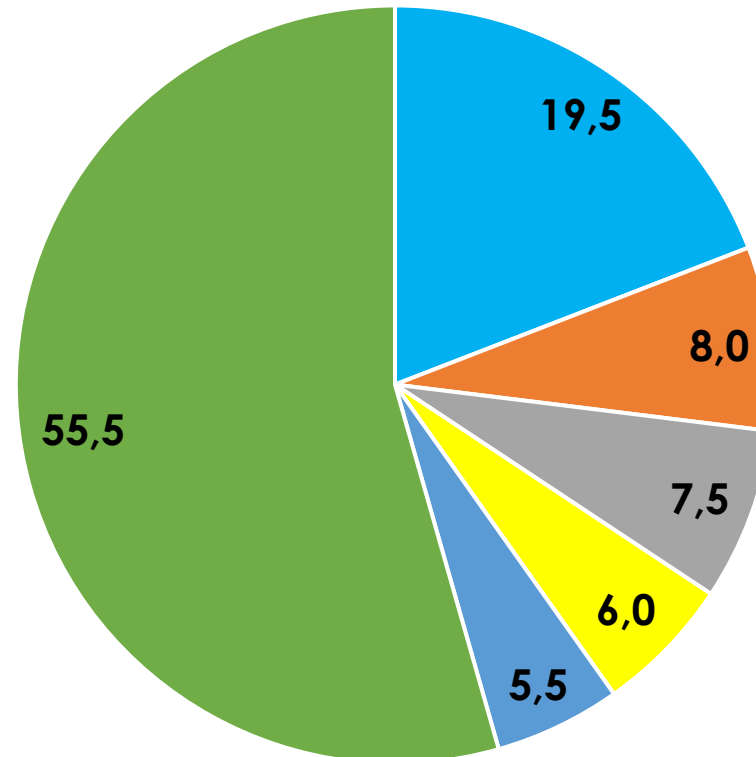
СОНЯШНИКОВА ОЛІЯ

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement no 101000751



Ринкові частки компаній експортерів Трирічний середній (2019-2021) експорт соняшникової олії до Єгипту (тис т)

■ Kernel ■ Cargill ■ ADM ■ Optimusagro trade ■ Delivery Prime ■ Others

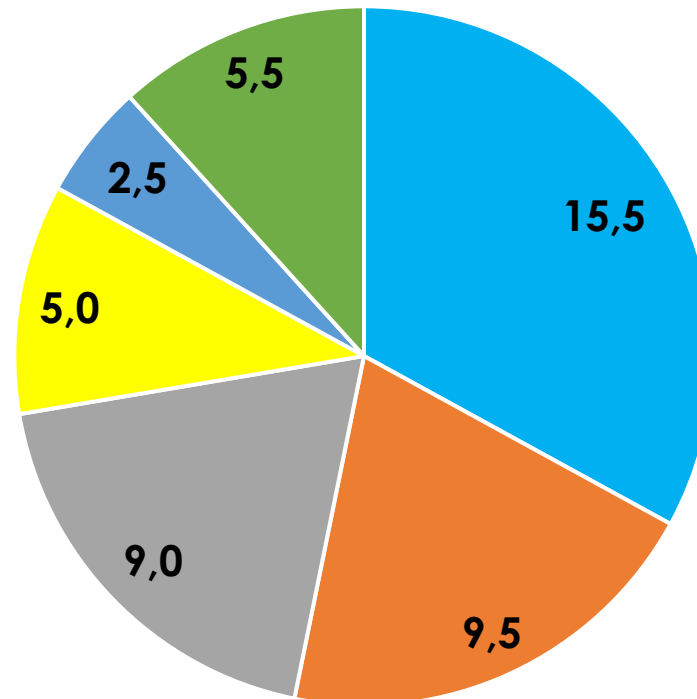


Україна є світовим лідером з виробництва та експорту соняшникової олії. Кожна друга експортована тонна соняшникової олії у світі українського походження. Тому втрата доступу до морського сполучення зі світом дуже сильно відчувається в країнах-імпортерах. У 2020 році Єгипет покривав 50% своїх потреб з України, решту імпортував з Росії та інших країн.

Джерела: митна статистика України

Ринкові частки компаній експортерів Трирічний середній (2019-2021) експорт соняшникової олії до Судану (тис т)

■ ADM ■ Suntrade ■ Kernel ■ Satelit ■ Fregat ■ Others

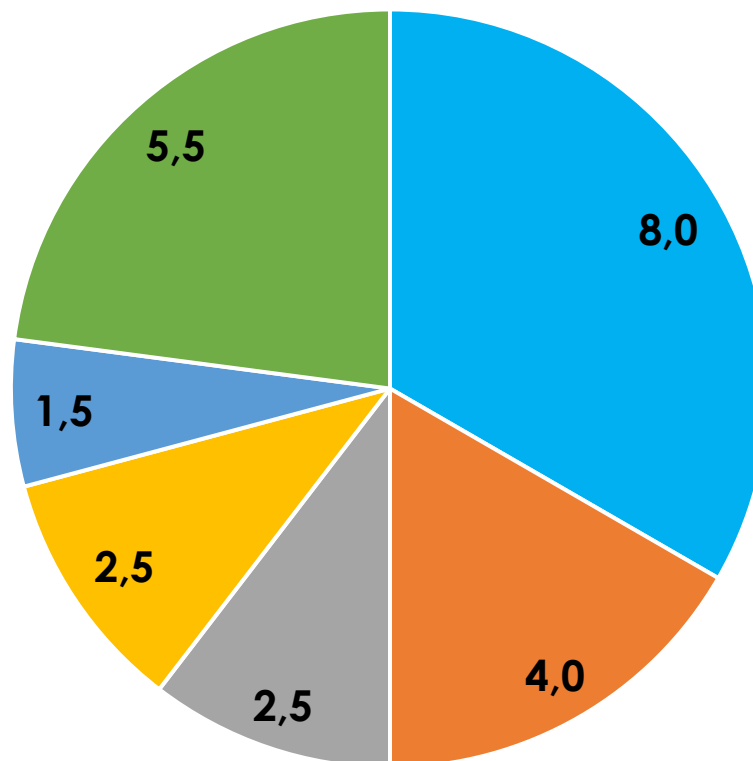


Загалом у 2020 році африканські країни імпортували з України 319 тис. тонн соняшникової олії. Після Єгипту (135 тис. тонн) Судан є другим за величиною імпортером (53 тис. тонн). Для України це надзвичайно малі обсяги. Для Судану ж це втрата одного з ключових експортерів. Але слід мати на увазі, що в більшості років основним експортером соняшникової олії до Судану була Росія.

Джерела: митна статистика України

Ринкові частки компаній експортерів Трирічний середній (2019-2021) експорт соняшникової олії до Лівії (тис т)

■ Oez Gradoliya ■ Gradolia refining ■ Suntrade ■ Kernel ■ Pologi Oil Extraction Plant ■ Others



Для українських експортерів соняшникової олії Лівія є нішевим напрямком (менше 1% від загального експорту на рік). На Лівію в основному орієнтуються невеликі торгові компанії, і всі річні потреби покриваються менш ніж десятком суден.